

Tiše a ochotně...

Blanka Falcníková

Beskydy

Tiše a ochotně přemýšlí Anička z Beskyd o letošních Vánocích. Jindra a Mirunka – její dvě děti – se na ně moc těší. Velký Jindra – otec – zajistil od hajného stromeček, dárky vykukují ze skříně a připomínají, že je chtěla zabalit už minulou neděli. Mirunka ve škole v hodině výtvarky vyrobila balicí papír – pastelkami z obyčejného vykouzlila ten zdobný. Anička při té představě dětského nadšení musela rychle zamrkat, aby jí slza nevyklouzla z oka, ale najednou se zasmála při vzpomínce, jak se malý Jindra nechal slyšet, že „babské věci ho nezajímají“. Za několik hodin poté pak přišel domů celý doškrábaný, ale s hrdým úsměvem. Ulovil z větví vysokého buku celou náruč jmelí. „Však si mamí říkala, že je to pro štěstí,“ připomínal.

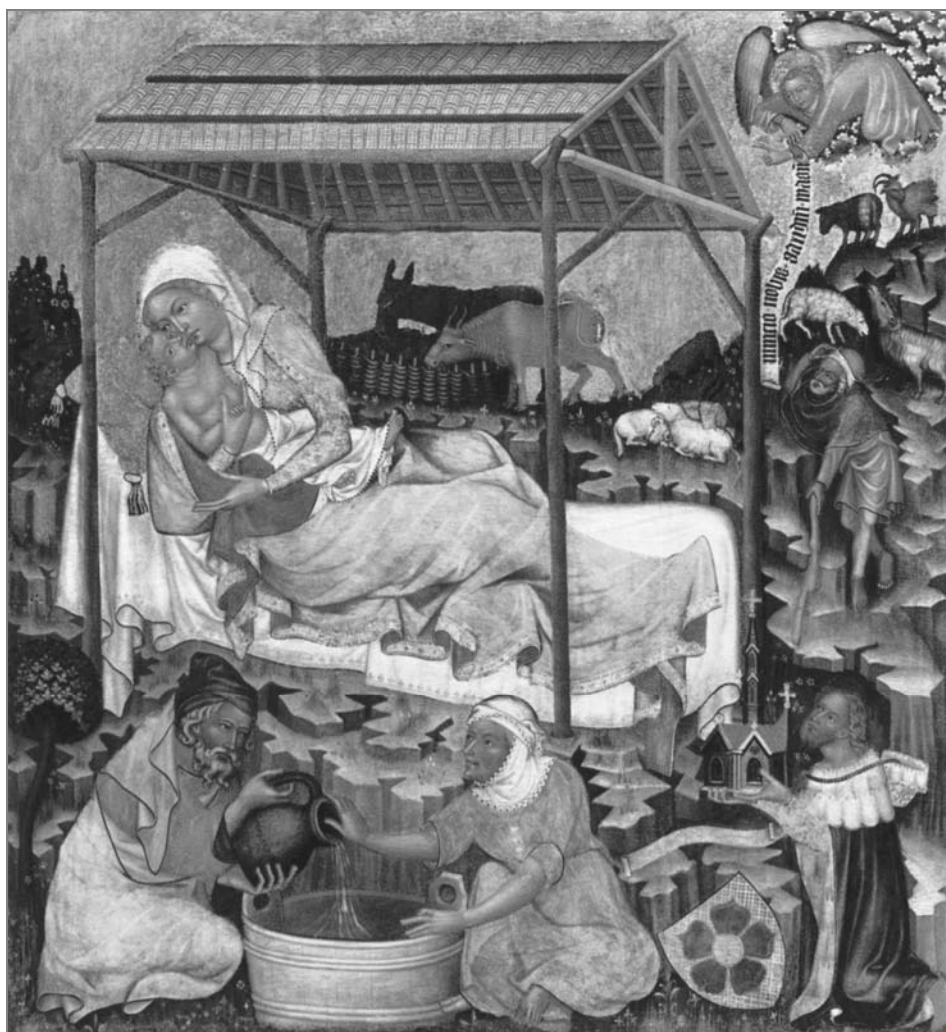
Anička má už napečeno (letos 19 druhů cukroví), velký Jindra se těší na lovení (potom i sněžení) kapra, salát Anička již léta dělá třiadvacátého večer spolu s plněním tradičních vánočních košíčků. Ozdoby na stromek z perníků a slaměnek budou stačit z loňska...

„Všechno klape,“ přemýšlí Anička z Beskyd o letošních Vánocích tiše a ochotně...

Česká Lípa

Tiše a ochotně vyzula Zuzka z České Lípy manželovi boty. Nezlabila se, že přišel opilý, tušila to už, když mu dávala peníze na ponožky pro Jirku. Na tržišti měli ty legrační – barevné a prstové. Jen teď přemýšlela, kdeže ty dvě stovky vezme znovu. Když už Jirka dostane pod stromek jen potřebné věci, chce mu udělat radost něčím, co je vlastně jen na parádu. Tušila, že manžel ty dvě stovky, které uskladnila z roznášky letáků a měla schované na ponožky pro Jirku, propije. Vždycky to na něm pozná, ale dělá, že mu věří, že tentokrát do herny nevkročí. Nee – on nehraje, jenom pije. Jenom se opije, pak přijde domů (nebo ho přivedou) a svalí se na postel. Přemýšlí, že si nepamatuje, kdy ho ona nebo Jirka večer viděli střízlivého, aspoň trochu...

Ví, že manžel nemá ani korunu, ani na dárky, ani na chod domácnosti. Všechny peníze, které dostane od sociálky, propije. Propije i všechny peníze, které se Zuzce nepodaří před ním schovat. Posledně ho dokonce chytla, když prohrabával věci



Mistr Vyšebrodský: Zrození Krista. Deska z Vyšebrodského cyklu, kol. r. 1350

Jirkovi... Věděl moc dobře, že si syn setří peníze z vracených lahví. „Však jsou stejně moje!“ křičel a rozmetal Jirkovi věci do školy. Než se hošík vrátil z kroužku origami, dala pokoj do pořádku. Smutně pokývala hlavou – vždyť Jirka už tátovi i dárek koupil, nový zapalovač. Zuzka ví, že se již z první návštěvy herny manžel domů vrátí bez něho...

Tiše a ochotně vyzula Zuzka manželovi boty. Ještě dobře, že je aspoň nebiže...

Varšava

Tiše a ochotně sedí Patricie z Varšavy na lavičce v přezouvárně školky a čeká na mamku. Mamka vždycky chodí pozdě, ale dneska, když dělali ve školce vánoční dárečky pro rodiče, by nemusela... Někdy zatelefonuje sousedce Alicji, aby pro Paťku došla. Patricie sousedku nesnáší, je stará a pořád nadává. Taky nadává na

Patriciinu mamku, že nic nestihá a že jí Bůh potrestá, protože se pořádně nestará o vlastní dítě. „Jak by prý taky mohla, když si ho pořídila a ani se nevдалa.“ Ale mamka se vdát nechtěla, peněz měla dost, je podnikatelka – šije a prodává vlastní modely šatů hlavně do Německa. Říkala Patricii: „Když už jsem měla všechno, chtěla jsem mít také dítě, a tak jsem si tě – můj malou holčičku – pořídila.“ A chlapa prý ani ke štěstí nepotřebují...

Patricii bylo ale někdy divně, když Agniežka a Marylka vyprávěly, jak byly s tátou venku nebo jak jim večer vyprávěl strašidelné pohádky. Taky jí bylo jednou divně, když slyšela mamku vyprávět do telefonu, že už to nesnese, že má kouli u nohy a že se s ní nemůže hnout z místa. Když se pak mamky zeptala, jakou kouli má u nohy, mamka jí řekla, že jde o práci a že nemá poslouchat cizí hovory.

Mamka ale přece není cizí, že?

Somálsko

Tiše a ochotně sedí mladý Somálec Abdul na prahu své chatrče a přemýšlí o osmiletém chlapci, kterého drží na rukou. Není to jeho syn, ale mohl by být. Je to syn jeho mrtvého bratra a Abdul věděl, že umírá. Nyní – před Vánocemi – místní sice dostali zásilku humanitární pomoci, ale pro Abdulova synovce je už pozdě. Hladomor, podvyživení a nedostatek lékařské péče si vybírají u chlapce, který vypadá na čtyřletého, svou daň. Je to poslední dítě jeho rodiny, které ještě žije, zatím...

Abdul přemýšlí o tom, jak moc toužil po Mhazi, jak moc pro ně dva chtěl postavit chýši a jak moc s ní chtěl mít syna. Získal ji jeho bratr. Nejprve zemřela Mhazi spolu s mrtvou novorozenou dcerkou, pak Abdulův bratr při přestělece mezi nepřátelými kmeny a nyní umírá jejich prvorozené dítě. Abdul si pomyslel, že kdyby si byl tehdy vzal Mhazi on, už by byl mrtvý a jeho bratr by teď držel v náručí jeho syna...

Už by měl umřít, Abdul musí zajít na shromaždiště a získat nějaké jídlo a pitnou vodu. Kdo přijde pozdě, musí zase tři dny čekat, a Abdul ví, že mu nikdo z místních jídlo nedá.

To by musel někoho zabít...

Teď o Vánocích...

Sierra Leone

Tiše a ochotně přemýšlí padesátiletý George o tom, co s těmi kluky bude o Vánocích dělat. Pozoruje, jak někteří bez nohy, jiní bez jedné či obou rukou vesele dovádějí a svádějí urputný boj s klacky jako s šavlemi. Ještě stále je to úplně nepřešlo. Již jako pětiletí byli vychovávaní k tomu, aby uměli střílet a zabíjet. Nyní je jim o osm více a stále ještě bojují. Teď ale už našťestí jen s dřevěnými klacky.

Tenhle výběr tady Georgovi zůstal, ti méně postižení – tělesně i psychicky – už dostali šanci jinde. George zde pracuje právě těch osm let a teď musí klukům jako každý rok vysvětlit vánoční boží poselství, vánoční zvěst. Tyhle rozhovory ale v Sifidovi i v Laminovi jako každý rok vyvolávají smutné vzpomínky a otevírají jejich nitro nenávisti. Georg ví, že to je nutné. Musí jim pomoci to zpracovat, aby se z nich nestali stejní surovci, jací je zmrzačili. Africké Sierra Leone zažilo hrozné období – místní si přejí, aby se vzpomínky propadly do minulosti. Ale nejde to...

Všechny předchozí roky oba chlapci na George křičeli, kde byl Bůh, když jim řezali nohy? Kde byl ten všemocný dobrák, když Laminovi přikázali zabít vlastní sestru? Kdo zaručí, že už se to nestane?

Tiše a ochotně přemýšlí Američan

George o tom, jak letos tihle kluci prožijí Vánoce...

Füred

Tiše a ochotně pečou vánoční cukroví Ingrid a Regina z maďarského Füredu. V předvečer Štědrého dne jim přijdou do jejich Domova stáří zaspívat děti z místního dětského domova. Už od nich dostaly přáníčka. Veselé motivy plné nazdobených stromečků, krásně zabalených dárků, domečků se svíčkami za okny a tatínků a maminek s dětmi na kluzišti vehnaly do starých očí slzy. Z obrázků příliš dýchá očekávání něčeho lepšího, velká snaha, aby se to skutečně stalo. Tahy pastelkou ale napovídají také o opuštěnosti, o strachu, o chuti se o někoho starat, někoho milovat, o touze po soukromí. Je tolik znát, kolik emocí se v těchto čtvrtkách papíru skrývá. Láska, bolest, vnitřní smutek, víra, ale i přecitlivělost na pravdu, vinu či trest...

Osmdesátiletá Ingrid je již na světě sama, ještě má ale v paměti svou rodinu, s níž slavila svátky, i ty vánoční. Sama je posledních deset let, čtyři z toho žije zde – v Domově stáří.

A Regina? Regina své rodině překáží... Syn s manželkou a dvěma dětmi odjíždějí slavit Vánoce do Alp.

Babičku s sebou nepotřebují...

Brisbane

Tiše a ochotně balí poslední dárek Jerry z Brisbane. Poslední ne proto, že by jich bylo tolik. O těchto Vánocích je to dárek první, ale v životě jeho blízkého poslední. Jerry si je vědom toho, že Mike se mnoha povánočních dnů nedožije. I kdyby mu to jasně neřekl – doktor ze špitálu jakési blahoslavené –, bylo by mu

to jasné. Mike už to vzdal. Není divu, nemoc homosexuálů, jak tomu říkají lidi kolem, ho už pohltila celého. Je až groteskní, že se Mike nenakazil AIDS, protože je gay, ale protože v osmdesátých letech dostal transfúzi špatné krve po autonehodě.

„Co darovat milovanému, který ví, že zakrátko zemře?“ přemýšlel celé dny Jerry. Jedna věta stačila, aby se rozhodl. Mike řekl: „Já se nebojím zemřít, bojím se trpět, bojím se bolesti...“ Pak Jerry sehnal zlatou dávkou...

Teď ji tiše a ochotně balí do zlatého vánočního papíru s ještě zlatavějšími hvězdami a přemýšlí, co bude po Vánocích...

Beslan

Tiše a ochotně chystá Vánoce ruská matka z Beslanu. Chystá Vánoce pro svého dospělého syna, který zůstal sám. Neví, zda je to moudré, ale řekla si, že zvyk a normální chování bez toho, aby mu naznačovala lítost, může synovi pomoci přežít další týdny. Možná dokonce začne znovu chodit do práce.

Ve městě je hodně těch, kteří přišli o někoho blízkého. Ale široko daleko nezná nikoho, kdo by ztratil dva nejbližší. Dcerku synovi zabili ve škole, snacha si pak vzala život sama. Neunesla pocit, že o Katarku nemusela přijít. Malé se ten den nechtělo do školy, tvrdila, že ji bolí v krku. Irina ji vytáhla z postele a poslala do školy. Do té, kterou pak obsadili terořisti...

Tiše a ochotně chystá Vánoce matka z Beslanu, chystá Vánoce pro svého dospělého syna a doufá, že nepřijde i o něho...

Blanka Falcníková

